

Challah Week

1 ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קלג

והמצוה הקל"ג היא שצונו להפריש חלה מעריסותינו וליתנה לכהן והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו (ס"פ שלח) ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו כלם במסכת חלה ובמסכת ערלה (רפ"ב). ואינה חובה מן התורה אלא בארץ ישראל לבד (ה' ביכורים פ"ה ה"ה)

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש יב

וכן הדין השני שיגזור הרב למנות מה שלוקח הכהן חלק מן המצוה איננו דין שוה אצלי בכולן אבל יש בהם חלוק. כי הדברים הטובלים הם שתי מצות בודאי. והמשל בזה החלה. שכן כל העיסה אסורה לנו עד שנפריש אותה ונצטוונו בה מצוה נפרדת שנאמר (ס"פ שלח) חלה תרימו תרומה ושלא יעלה בלבנו שנרים אותה להוציא העיסה מאיסור ונעזבנה או נשליך אותה באש צוה אותנו ית' בנתינתנו לכהן שנאמר (שם) מראשית עריסותיכם תתנו לי"י תרומה. וכן נצטוונו בנתינת התרומה (שופטי' יח) ראשית דגןך תירושך ויצהרך תתן לו. ונצטוונו תחלה בהרמתה מן המצוה הבאה בחלה שנאמר (ס"פ שלח) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לי"י ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן כן תרימו אותה. הרי שהשוה הרמת שתיהן ועשאן מצוה וזהו נגלה בכתוב. ויש עוד בה לרבותינן

אבל הדברים שאינם טובלים כגון ראשית הגז והמתנות הזרוע והלחיים והקבה לא נמנה אלא נתינתן והוא גם כן פשטיה דקרא שלא נצטוונו בהן בהרמתן אבל אמר (שופטי' יח) ונתן לכהן הזרוע והלחיים

2 שולחן ערוך יורה דעה הלכות חלה סימן שכב

מצות עשה להפריש תרומה מהעיסה וליתנה לכהן, שנאמר: ראשית עריסותיכם תרימו תרומה (במדבר טו, כ). א' וראשית זה א' (א) אין לו שיעור מן התורה, אפילו הפריש כשעורה, פטר את העיסה. והעושה כל עיסתו חלה, לא עשה כלום, <א> עד שישיר מקצת. ומדברי סופרים מפרשין אחד מכ"ד מן העיסה. ב והנחתום העושה למכור בשוק, מפרש אחד ממ"ח. ג ואם נטמאה העיסה בשוגג או באונס, אף בעל הבית מפרש אחד ממ"ח

3 שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן רא.

ומה שתמה על פירש"י במנחות ע"ז ע"ב בד"ה ונילף מתרומת חלה דהוי אחד מארבעים ושמונה. וע"ז תמה מר תרי תמיהי. חדא דשיעור חלה הוא רק מדרבנן וסמכו על מה דכתיב תתנו אבל מן התורה אין לחלה שיעור כמבואר בפוסקים רובם ככולם ברמב"ם פ"ה מבכורים ובטוש"ע סימן שכ"ב ורש"י בחומש פ' שלח לך כתב תרומת גורן שלא נאמר בה שיעור וחסה אחת פוטרת אבל חכמים נתנו בה שיעור לבעל הבית כו'. ומה שכתב רש"י בפסוק שאחריו תתנו לה' תרומה כבר כתב המזרחי דאינו אלא דרך אסמכתא וכן כתב הסמ"ג עשין קמ"א, אמור מעתה יתכן לפרש שאלת הש"ס ונילף מחלה דסגי בכל שהוא עכ"ל דרום מעלתו. ועוד הקשה דרש"י אחז אחד ממ"ח והרי בבעה"ב שיעורו אחד מכ"ד וצריך לומר דדקדק רש"י לאחוז היותר מועט ותפשת מועט כו' א"כ למה פירש"י לעיל מזה בד"ה ונילף מתרומת מדין דהוה אחד מחמשים והוה ליה לאחוז המועט דהיינו תרומת אלעזר שהיא אחד מה' מאות. והנה באמת קושיותיו חמורות ואעפ"כ צריכין אנו למשכוני נפשין ליישב דברי רש"י על נכון

ואומר אני שמה שברור למעלתו שאין לחלה שום שיעור מן התורה אין אני מסכים עמו לחלוטין ויש לי לומר בזה דבר חדש לא קדמני בזה שום מפרש או פוסק והוא זה, כי המצוה הזאת של הפרשת חלה אם כי היא מצוה אחת יש בה שני ענינים. 2 הענין האחד הוא להפקיע איסור טבל מן העיסה כי קודם ההפרשה היא אסורה באכילה וע"י הפרשת החלה מן העיסה כבר הופקע איסור טבל והותרה העיסה באכילה ואף אם אח"כ יחזיק בעל העיסה את

החלה לעצמו ולא יתננה לכהן אין כאן אלא גזל השבט והעיסה הותרה באכילה. ואמנם המצוה העיקרית ליתנה לכהן, וזה הענין השני שאמרתי שיש במצוה זו, ושני ענינים האלו חלוקים זה מזה שלפטור העיסה אין לו שיעור כלל מן התורה ואפילו משהו פוטר העיסה כתרומת גורן שחטה אחת פוטרת כל הכרי, ואמנם הענין השני לקיים מצות נתינה לכהן זהו יש לו שיעור מן התורה כיון דכתיב תתנו צריך שיהיה כדי נתינה³ והשיעור הזה שהוא אחד מכ"ד או אחד ממ"ח כאשר נבאר אח"כ הוא מן התורה בצד ומדרבנן בצד, ואפרש הדבר ונאחז דרך משל שהוא אחד מכ"ד וזהו יש בו שיעור חשוב לקיים המצוה נתינה לכהן ואמנם זהו השיעור אחד מכ"ד בעשרון שהוא שיעור חלה וכשיש אחד מכ"ד בעשרון כבר הוא כדי נתינה ושוב אין חילוק מן התורה בין אם העיסה היא רק עשרון אחד ובין אם העיסה היא ממאה סאה כי לענין לפטור העיסה אפילו משהו פוטר ולענין נתינה לכהן הרי יש כאן כדי נתינה ומה לו להכהן אם העיסה קטנה או גדולה, וזהו הצד שהוא השיעור מן התורה שהוא חלק כ"ד מן עשירית האיפה. ואמנם הצד שהוא מדרבנן הוא שחז"ל תיקנו שצריך שיתנו חלק כ"ד מן העיסה כמות שהיא ואם העיסה היא גדולה כ"ד עשרונות צריך שיתן לכהן עשרון שלם שהוא חלק כ"ד מן אותה העיסה. זהו מה שנלע"ד בשיעור חלה

4 משנה מסכת חלה פרק א

עיסה שתחלתה סופגנין וסופה סופגנין פטורה מן החלה תחלתה עיסה וסופה סופגנין תחלתה סופגנין וסופה עיסה: חייבין בחלה וכן הקובקאות חייבות

5 ר"ש מסכת חלה פרק א

ומתני' דתחלת' עיסה וסופה סופגנין היינו בנמלך כדפרשי' במתני' אבל תחלתה עיסה לעשות סופגנין פטורה ואמר' נמי חדא איתתא שאלה לר' מנא כגון דאנא בעינא מיעבדה איצוות איטרי [דינסבנה תהא] פטורה מן החלה א"ל אסור שמא תימלך לעשות עיסה דאצוות היא עיסה עריסותיכם תרגום אצוותיכון וההיא איתתא לשה עיסתה לעשותה איטרי והוא כעין סופגנין ואסקריטין דפטורים ואיבעיא ליה באותו מקצת שרגילה לקחת לאפות שלא כדרך איטרי אי יכולה לאכלה בלא חלה דלית ביה כשיעור ואסר לה שמא תימלך על כולה או על כדי חיוב חלה ועיסה העשויה לכותח נמי אם לוקח ממנה עוגה קטנה לאפות באור היתה

6 תוספות מסכת ברכות דף לז עמוד ב

והיינו כשעשאו כלמודים ופירש"י עיסה שמיבישים בחמה וקשה דהא אמרינן במסכת חלה (פ"א משנה ה) כל שתחלתו עיסה וסופו סופגנין חייבין בחלה וכל שתחלתו סופגנין וסופו עיסה חייבין נמי בחלה ושתחלתו סופגנין וסופו נמי סופגנין פטור מן החלה ופסק ר"ת אם כן בניבלי"ש ורישולא"ש דתחלתן עיסה מברכין עליהן המוציא וחייבין בחלה אף על פי דסופן סופגנין ומתחלה היה ר"ל ר"ת דדוקא חייבין בחלה דמצות חלה בעודן עיסה דכתיב עריסותיכם והואיל שהיו מתחלה עיסה חייבין בחלה אבל מן המוציא פטורים דעכשיו הם סופגנין ול"נ דהא לעיל קתני נטלן לאכלן מברך עליהן המוציא גבי מנחה אף על פי דעכשיו הם סופגנין שהמנחות מטוגנות בשמן

7 רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף כו עמוד ב.

וא"ת אפילו כשלא עשאה כעבין אמאי פטור שהרי היתה בלילתה עבה מתחלה י"ל שאע"פ שבלילתה עבה כיון שלא נעשית לדעת אכילה אלא לחרך אותה באור ולעשות ממנו כותח לפיכך פטורה דהכי אמרי' בעיסת הכלבים שאם אין הרועים אוכלין אותה פטורה מן החלה אע"פ שבלילתה עבה כיון שלא נעשית לאכילת בני אדם פטור ה"נ כיון שלא נעשית לאכילת דרך פת פטורה